

ÀUREA BELLERA

L'HOME I EL MIRALL

TÍTOL: *L'home i el mirall*
AUTOR: Àurea Bellera 2022

COMPOSICIÓ: *HakaBooks - EB Garamond, cos 12*
DISSENY COBERTA: Àurea Bellera®
IL·LUSTRACIÓ DE LA PORTADA: Àurea Bellera®

I a EDICIÓ: *març 2022*
ISBN: 978-84-945001-2-1
DIPÒSIT LEGAL: B 6019-2022

HAKABOOKS
08204 Sabadell - Barcelona

 +34 680 457 788
 www.hakabooks.com
 editor@hakabooks.com
 Hakabooks

Queden prohibits, dins dels límits establerts per la llei i sota les disposicions legalment previstes, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment, sigui electrònic o mecànic, el tractament informàtic, el lloguer o qualsevol forma de cessió de l'obra sense autorització escrita dels titulars de drets d'autor.

Tots els drets reservats.

Al Jorge

*...cada cop em fa més la impressió que el temps no existeix en absolut,
que l'únic que hi ha són diversos espais intercalats d'acord amb les regles
d'una estereometria superior, entre els quals els vius
i els morts transiten lliurement...*

Austerlitz, W.G. Sebald

1

Uns estranys senyals m'havien deixat entreveure la teva existència. Revestien la forma de detalls singulars, orfes de sentit. Val a dir que brillaven de manera fugaç enmig d'una realitat més aviat prosaica i malgrat que els seus espurneigs haguessin pogut erigir-se com el misteriós preludi d'una gran aventura, no deixava d'observar-los amb una certa reserva. Aquest fenomen es va anar desgranant al llarg dels anys d'infantesa i adolescència, raó per la qual, infosa en l'estat d'ànim lleuger que confereix la joventut, m'havia limitat a anar-los collint com flors en el camí de la vida. De fet res no em va dur a sospitar que apareixeries de la forma en que ho vas acabar fent, és a dir quan jo no era preparada per a un repte d'aquestes proporcions. Però com es pot arribar a entomar una cosa semblant, un es pot preguntar. La resposta, si tal vegada existeix, sembla esvanir-se tot just abans de prendre cos, perquè el cert és que tot i que ja han passat més de vint anys des d'aquell malson, el seu viu i sentit record em persegueix sense gairebé treva, talment com una ferida oberta que res ni ningú no aconseguen de tancar. Encara segueixo veient la teva imatge en aquest precís instant: t'amagaves en el primer pis d'una casa de poble, de planta rectangular, encimbellada dalt d'un turó, el qual, mutilat en un dels seus extrems, s'obria damunt la corba considerable d'una via fèrria. L'edifici confinava al seu torn amb el pati posterior d'una petita serradora de fusta. Una llum diàfana de principis de setembre impregnava el dia amb la seva vigorosa frescor però tu, exhaust, ni tan sols te n'adonaves.

Devia de ser mig matí. A través d'una de les finestres espiaves els operaris d'aquella modesta indústria. Ansiós, ressegues tots els seus

moviments; s'aqueferaven en silenci, absorts en les seves tasques. De tard en tard, es llençaven frases lacòniques que esclataven a l'aire com lladrucs. Aquell dia no representava més que una jornada qualsevol de feina per a ells, per consegüent s'aplicaven a les seves tasques sense ànim de ronsejar però alhora també sense cap mena d'entusiasme. Ajupit, i amb el nas pràcticament enganxat a les cortinetes, no apartaves els ulls dels seus moviments, de les seves anades i vingudes constants. Una mena de cruel revelació creixia dins teu evidenciant el teu desig de trobar-te en el seu lloc. El cert és que si aquest fet hagués estat possible uns anys, o fins i tot uns mesos enrere, no hagués despertat en absolut el teu interès. La feina manual més ruda, la que embruta i enlletgeix els punys de camisa, la que destil·la l'acre suor de l'esforç, no et resultava gens familiar. Havies nascut en un ambient en que l'acompliment del treball precisava només d'una única la força: l'espurna de l'enginy i per tant, des de ben petit, t'havies aplicat a exercir, guarnir i afilar el teu esperit amb aquesta finalitat. El conjunt d'elements que es desplegaven ara al teu davant però, la serradora, aquell petit grup d'homes polsosos de cap a peus, del mateix color de les serradures, el nen empenyent el carretó, de sobte cobraven vida davant dels teus ulls com una visió pintoresca i llunyana, amable i alhora profundament arrelada a la vida, a la natura. Vas pensar que era quasi bé com contemplar una estampa d'una novel·la de Wladislaw Reymont⁶⁾. De fet, en aquells instants contemplaves la vida des de l'altra banda, com si ja no formessis part d'ella.

Mentre els miraves, exclòs, no et podies estar d'estudiar-los. Mil pensaments s'amuntegaven a la teva ment, alguns incongruents, d'altres colpidors. Qui sap, al cap i a la fi potser són bones persones, homes de família que pateixen pels seus, et deies a tu mateix. No és potser això ser una bona persona, preocupar-se per la gent més propera, protegir-la, procurar com sigui que es trobi sana i estalvia, vas pensar. Davant d'aquesta evidència un gran sotrac et va estremir al punt d'obligar-te a frenar en sec la teva reflexió: un pas més en aquella direcció et

duria al precipici i a la desesperació i ho sabies. Aleshores et vas apres-
sar a encetar noves disquisicions: què farien aquests treballadors si de
cop i volta et descobrissin? En veritat quants n'hi havien? Quatre o
cinc, o potser més. En el magatzem veí carrisquejava una màquina,
algú devia ocupar-se'n. Vas repetir el seu recompte un cop i un altre:
els dos homes joves, potser tres -de fet la gran semblança entre ells et
confonia-, homes de la teva edat, de cossos més robustos i quadrats
que el teu però, el nen sorrut amb peto i gorra, i per acabar l'home
gran amb un fornigot. Els teus pensaments es van anar enllaçant
de forma natural i no vas trigar a traçar un ardu càlcul de probabilitats;
sense voler-ho reconèixer del tot la teva ment estava sospesant l'opció
de demanar ajuda a un d'aquells desconeguts en cas de que el pla que
duies entre mans, i que havies estat tramant durant llargs mesos, s'anés
en orris. Tanmateix aquest càlcul no va tardar en transformar-se en
una mena de pregària desesperada: si només un d'ells, al saber de tu,
t'estengués la mà, si només un de tots ells s'avingués a ajudar-te, su-
plicaves en silenci. Però no podies defugir els fets. Donades les teves
circumstàncies resultava del tot impossible que aquell anhelat miracle
es produís. Malgrat aquesta amarga constatació t'entestaves a seguir
espantant el teu desànim per a buscar qui de tots ells t'arribava a ins-
pirar més confiança; la teva mirada no va trigar en fixar-se en la figura
una mica rabassuda de l'amo, o més ben dit, el que actuava com a tal,
l'home de més de cinquanta anys, el del bigoti. Vas voler veure en ell
clars indicis d'un esperit jovial i la seva aura de bondat semblava tras-
parar en la seva curiosa forma de caminar, en el constant balanceig del
seu cos a dreta i esquerra a cada passa mentre allisava el seu gran bigoti
gris. Potser sí que a ell gosaries adreçar-t'hi si vingués al cas. Crec que
ho vas pensar només per encoratjar-te, havia arribat l'hora terrible de
les mentides que un s'ofereix a si mateix com una almoïna.

El soroll provinent de la serradora es va deturar de sobte i els
operaris acte seguit es van anar dispersant fins a desaparèixer de la teva

vista. Vas deduir que devia de ser forçosament l'hora de l'àpat. Els dos rellotges del teu nou refugi, un de sobretaula damunt de l'ampit de la xemeneia, i l'altre, el petit despertador de color blau abandonat a l'aigüera del racó de la cuina, ambdós sense corda, qui sap quan van emmudir. Molt al teu desgrat vivies fora del temps. Pel que feia al teu propi rellotge de polsera, te n'havies hagut de desprendre unes hores abans. I havies recordat com el revisor del ferrocarril, un home eixut, amb una barbata tan prominent que li atorgava un perfil gairebé desdentat, t'havia fitat unes hores abans. I quan l'home uniformat havia esbossat el gest d'avisar de la teva presència irregular en el compartiment dels equipatges, t'havies vist obligat a oferir-li a canvi del seu silenci la teva preuada pertinença, el *Mathey Tissot*, un obsequi del teu oncle. Te l'havia dut expressament de Zurich al complir els teus vint-i-un anys, per aquesta raó el teu nom gravat figurava a l'esfera posterior. Sempre era així: una corrua de voltors i d'aus de rapinya no erraven mai l'ocasió d'aprofitar-se de la teva dramàtica situació.

Malgrat el gran esforç d'atenció, difícil de sostenir en el temps, que la prudència et demanava, evitaves de situar-te enfront de les dues finestres d'aquella part de l'habitatge, les que donaven a la serradora. Si pel que fos els veïns de les cases situades més enllà de la piràmide de troncs descobrissin a través de les seves pròpies finestres els moviments de la teva silueta rere els vidres tot podia malbaratar-se, rumiaves amb neguit. Mentrestant et resultava impossible romandre immòbil, l'angoixa et tenallava. Al cap d'uns minuts vas decidir que havia arribat el moment de passar a l'acció. En aquell precís moment gairebé tothom, a excepció de tu mateix, devia d'estar assegut a taula sense cap dubte, ben disposat a empassar-se un plat calent. I seguint una mena de guió preestablert vas començar a actuar de la següent manera: sorties sense fressa al llarg passadís del mateix replà i et servies d'un telèfon negre, penjat a la paret, a uns escassos dos metres de la porta del teu amagatall. T'afanyaves a marcar unes quantes xifres que t'havies esforçat en

memoritzar uns instants abans i després esperaves la resposta, expectant. Uns segons més tard retornaves a l'estança, tancaves la porta sense fer fressa i tot seguit obries la petita agenda rebregada, amb les vores de pell encetades. Ho repeties un cop i un altre. Encara recordo les taques de tinta circulars i denses, sobre el paper, un funest presagi, el de la vida que brolla, una vida que no va enlloc i que finalment s'estimba. Tu no paraves esment en aquests detalls i seguies trucant febrilment. Espaiaves les anades i vingudes al passadís; tot i que l'edifici semblava deshabitat i hi regnava el silenci, no hi confiaves massa. Un intens dolor t'aclaparava quan, qui et responia des de l'altre costat del fil emprava un accent, un idioma o bé un to inadequats i sabies, deduïes, que aquella porta ja se t'havia tancat per sempre més. El qui buscaves havia caigut i per tant ja es trobava impossibilitat per a ajudar-te o ajudar-se a si mateix. Aquest fet, profundament descoratjador, s'anava reiterant de forma invariable. Quan tallaves en sec la trucada entraves de nou a l'habitació. Lívid, seies abatut a l'espona d'una de les butaques entapissades de color molsa, i amb un llapis barraves d'una breu línia tremolosa el nom del que tu, sense saber-ne jo la raó, donaves ja per mort. Jo podia sentir tanmateix la fiblada de la teva aflicció dins meu. Havies dipositat damunt l'única taula de l'estança un gran maletí de pell, botit a rebentar, era aquest el teu únic equipatge. De fet l'havies plantat allà al damunt perquè veure'l et feia bé, et recordava qui erets o alguna cosa per l'estil. En certa manera semblava com si tot girés al seu voltant. Jo en canvi trobava que la taula, massa petita tot i ser prou bonica, no es mereixia suportar el pes d'aquella andròmina bruta al seu damunt i em preguntava què hi deuries amagar en el seu interior.

El teu estat nerviós visiblement extenuat ja no donava per més. Cadascuna de les respostes fallides s'havia anat clavant com un clau roent a la pell de la teva ànima. Aquest cruel degoteig havia acabat amb el coratge, l'empenta o el que fos que t'havia dut fins aquelles quatre parets que t'aixoplugaven. El moment de feblesa però no va

durar gaire, encara vas saber trobar en el teu interior, ben endins teu, un últim impuls. Va ser aquesta darrera engruna d'esperança, o d'aferament a la vida segons com es miri, la que et va portar a intentar-ho de nou. No podies llençar la tovallola: et restaven dos contactes per comprovar. Les seves lletres i xifres encara sense barrar et ballaven davant els teus ulls com petites flames a punt d'expirar.

He de dir que et somiava des de l'experiència més aviat pobra dels meus dinou anys. Difícilment podia entendre com, de quina manera, l'afflicció de l'esperit pot arribar a tenir la seva correspondència en el registre més dens del món físic, en el cos. Es pot dir de fet que m'ho vas ensenyar tu. I per aquesta raó t'observava, expectant.

De cop i volta, i quan ja no hi creies, una esclatxa de llum et va travessar de dalt a baix a la manera d'un llamp. No es tractava d'un accés d'alegria, tampoc tenia a veure amb la serena tebior de l'alleujament, un sentiment prou prudent i mesurat, sinó que aquesta experiència podia definir-se com un esclat violent i contingut alhora, una mena de crit ofegat. El teu interlocutor era el correcte. A la fi. Empassaves les seves paraules a grans glops. Va assegurar-te que vindria a la teva recerca tan aviat com pogués i després, taxatiu, va ordenar que seguissis en el més estricte silenci. Que al arribar trucaria a la porta principal, la de l'ample passadís, assestant-hi tres cops molt breus però espaiats, sense pronunciar paraula. Que et tanquessis amb clau i no obrissis a ningú que no executés aquest senyal en concret. Que potser trigaria una hora o dos. Que tinguessis paciència. Paciència, et vas repetir per tu mateix, incrèdul, què significava aquella paraula si ja l'havies superada amb escreix? N'hauran d'inventar una de nova, aquesta s'ha esmussat completament, ha quedat inservible, vas pensar amb un sentiment d'amargura, la profunditat del qual et va arribar fins i tot a sorprendre.

De sobte l'apartament va agafar una altra dimensió: ja no resultava ser la presó, sinó un lloc de trànsit, el trampolí a la tan preuada

llibertat. I de repent aquesta perspectiva et va fer recuperar la curiositat per les petites coses de la vida. I, com quan un, encegat per un raig inoportú de sol, clissa els ulls i després de nou a l'ombra els esbatana, vas començar a veure, i després a mirar amb atenció, els teus nous companys de viatge: mobles, estris i objectes de tota mena. Obries calaixos i et deixaves captivar per tot allò que no et resultava conegut. Dels objectes emanava una flaire d'un no-sé-què d'exòtic, que a mi em feia sentir com de visita en un brocanter. I els meus ulls parpellejaven al ritme dels teus; descobria astorada petits tresors, capsetes d'un cartró gris i gruixut semblant al feltre amb inscripcions enigmàtiques, una bonica llima amb el mànec d'ivori tallat, una pinta de carei, objectes quotidians abandonats allí pel seu propietari, qui sap si a contracor. Per la teva part els agafaves del calaix i de seguida els restituïes amb molta cura, com si dormissin i no volguessis despertar-los de la seva son. Jo en canvi els hagués volgut inspeccionar una vegada i una altra. Em resistia a perdre'ls de vista, retenia fins els seus mínims detalls, per petits que fossin, com si al fer-ho pogués en certa manera aturar el temps i protegir-te. Però tu no em captaves, és clar, mai t'haguessis pogut imaginar que algú, en el futur, sabés de tu. Encara que en certa manera tu mateix fossis aquesta persona, segons com es miri.

En aquell lapse distès vas trobar fins i tot un moment per a contemplar-te en una cornucòpia situada entre l'armari proper a la porta de dos fulls, la principal, la que donava al passadís, i una de les finestres. Enduta pel teu entusiasme jo també em vaig posar a observar-te amb atenció: erets un home alt i ben plantat d'uns vint-i-sis o vint-i-set anys a tot estirar. El teu reflex desprenia un fort hàlit d'autocomplaença: amb les cames lleugerament eixarrancades, les mans a les butxaques d'uns amplis pantalons de xeviot, els camals dels quals vessaven amb estil damunt les sabates, i l'armilla i l'americana a joc; en una paraula feies goig de veure. Vas lliscar una mà entre els flocs dels teus cabells ondulats d'un gest desimbolt un cop i un altre, aquest

gest repetitiu sens dubte pretenia tant esborrar l'angoixa present com reviure l'antiga felicitat.

Aquestes ocupacions ocioses, a les quals t'havies abandonat per no haver de pensar, es van anar esgotant amb el pas dels minuts però. I els pensaments torturadors no van tardar a sorgir de nou, martellejant-te el cervell, fent-te caminar amunt i avall per aquell espai exigü, talment com ho faria un animal engabiats. Què passaria si l'home que t'havia de salvar no venia. Què passaria si t'havia mentit per alguna raó que mai no arribaries a saber. O pitjor encara, i si el capturaven abans que tingués temps d'acudir a rescatar-te, què carai succeiria. T'hauries de morir de fam, d'inanició en aquest indret doncs, vas concloure sense cap ombra de dubte. Havies estat regirant els armaris i, com era d'esperar, cap rastre de provisions. Pensant-hi bé no resultava una idea forassenyada, potser sí que t'hauries de deixar morir. Al capdavall no seria una mala mort pels temps que corrien, l'espai era prou confortable, amb elements d'aquells que t'acostumaven a agradar tant: l'aparador d'ebenisteria fina, gens estrident, les estilitzades làmpades de porcellana blanca, un gravat, una tosca imitació d'un Max Švabinský^(a), un petit paisatge molt semblant de fet al que havia penjat l'Elies en el seu antic despatx, què més podies demanar. T'estiraries en el llit i allí traspassaries. No t'ho deies a tu mateix amb ironia, sinó amb el desig salvatge i punyent de trobar a la fi la pau. Tanmateix no t'imaginaves un final en què la vànova, els llençols, acabessin barrejant-se amb els teus propis efluvis, el moment en que acabaries entreteixit al teu improvisat sudari. Una estranya manera de deixar aquest món, però no resultaven sempre estranyes i poc adequades aquesta mena de coses? Arribar, marxar, semblava que només es pogués fer d'una manera poc estètica, trencant l'harmonia. No creies en una divinitat superior, senties més aviat que el sentit últim de les coses s'amagava en la mateixa força de la vida i sobretot en la bellesa en majúscules que se'n derivava. Darrerament però aquestes s'estaven allunyant del teu

camí per la senzilla raó que algú havia decidit que tu no tenies cap dret a viure, tal vegada algú sentia una profunda enveja de la teva capacitat de crear i d'assaborir la bellesa del pensament, la bellesa de les formes. Una fiblada de dolor et va mantenir subjectat una estona a l'àmpit de la xemeneia. Com mirar la teva pròpia mort a la cara sense defallir, et vas preguntar ofegant el plor.

Un gran sentiment d'impotència em va aclaparar molt a desgrat meu. Ja sabia com acabava aquell episodi i només podia seguir observant-te tot experimentant una profunda compassió. Perquè de fet tu no ho estaves vivint sinó que ho estaves rememorant de forma inconscient. I jo, com si fos una convidada de pedra, només t'acompanyava sense acabar de creure-m'ho del tot. La vida és un tènue tel que s'esquinça.

Hagués pogut ben bé abandonar-te en aquest punt i recuperar el moment inicial des del qual tots dos recordàvem, tanmateix em sentia tan atrapada com tu per l'encadenament dels fets, per el desfici de l'espera i la seva incertesa. Quan els tres cops a la porta es van deixar finalment sentir, breus i gairebé imperceptibles, ja feia una bona estona que per la meua part havia estat retenint el meu alè a batzacades, imitant en certa manera la cadència de les teves anades i vingudes. Aquestes t'havien acabat prostrant en una de les butaques, esgotat. Amb el cos vinclat et subjectaves el cap entre les mans. De sobte, al sentir aquell senyal tan anhelat, et vas incorporar d'un salt com si t'haguessin clavat un punxó a l'esquena i et vas apropar a la porta amb el cor accelerat. L'instant que vas emprar per entreobrir-la però se't va fer etern perquè la teua vida, penjada d'un fil, suspesa en el buit més absolut, es trobava a la mercè d'aquest estrany que encara estava per revelar-se davant dels teus ulls. I llavors un rostre greu va emergir entre els dos fulls de fusta. Es tractava d'un noi uns vuit o deu anys més jove que tu. De seguida, i sense esperar a que et dirigissis a ell, aquest es va posar a xiuxiuejar una frase que pretenia ser una mena de salutació. Mentre l'escodrinaves

amb una barreja d'emocions contraposades el vas deixar entrar. Els seus rínxols rossos, la seva camisa amb brodats a la pitrera, la seva joventut, no es corresponien amb la idea de la persona que tant havies estat esperant. Va ordenar-te que tanquessis la porta sense fer soroll i tan bon punt va començar a parlar-te en veu alta tots els teus dubtes es van esvanir: el seu to de veu greu i ferm no semblava provenir d'aquell rostre gairebé infantil d'ulls verds i pell color oliva, d'aquell cos petit i àgil, perquè en ell, dins seu, s'amagava un esperit ferotge i decidit. Malgrat aquella aparent contradicció et vas rendir a la paradoxa amb una insospitada joia preguntant-te d'on provenia la seva força miraculosa, desitjós de que aquesta darrera t'impregnés. L'alegria però no va durar gaire: al posar la seva mirada damunt el maletí el nouvingut va aixecar el crit al cel. Tu no acabaves d'entendre la seva reacció. Perquè s'hauria de negar en rodó a dur el teu únic equipatge amb vosaltres, quin problema hi veia? Però davant les teves protestes, primer tímides, després més airades, va romandre inflexible. El seu requeriment era ben senzill i no admetia volta de full. Us en hi anava la vida, va acabar afegint el noi amb la mirada fosca per tallar d'arrel les teves súpliques. Aquestes fins i tot t'havien fet mostrar tímidament un magre feix de bitllets, l'últim que et restava. Compungit, el vas seguir escoltant en silenci mentre et facilitava una sèrie d'ordres. Un cop al carrer hauries de caminar rere seu a uns cinc metres de distància i, fins que no sortíssi del poble, no podríeu anar plegats. Et va explicar tot seguit que hauríeu de parar una estona en un petit cau on amagava el seu equipament i algunes provisions per la travessa. Va observar el teu calçat amb aprovació, després va entreobrir la teva jaqueta per a fer una llambregada a la vestimenta; en vista de la seva expressió aquesta no el va acabar de convèncer. Després us vau dirigir sigil·losament d'un extrem a l'altre de l'apartament; el noi havia de confiar en el seu instint i triar entre sortir per la porta propera a la cuina, la que donava a les escales que baixaven fins a l'estació, una escala metàl·lica molt semblant a les d'incendis i que tu havies utilitzat